UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Københavns Universitet

Holdninger til jagt og udsætning af fuglevildt

resultater fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt befolkningen, lodsejere og jægere

Gamborg, Christian; Jensen, Frank Søndergaard; Lund, Jens Friis; Thorsen, Bo Jellesmark

Publication date:
2014

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Gamborg, C., Jensen, F. S., Lund, J. F., & Thorsen, B. J. (2014). *Holdninger til jagt og udsætning af fuglevildt: resultater fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt befolkningen, lodsejere og jægere*. Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. IFRO Dokumentation Nr. 2014/1

Download date: 06. Oct. 2026

INSTITUT FOR FØDEVARE- OG RESSOURCEØKONOMI
KØBENHAVNS UNIVERSITET

IFRO Dokumentation

Holdninger til jagt og udsætning af fuglevildt

resultater fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt befolkningen, lodsejere og jægere

Christian Gamborg
Frank Søndergaard Jensen
Jens Friis Lund
Bo Jellesmark Thorsen

2014 / 1

IFRO Dokumentation 2014 / 1

Holdninger til jagt og udsætning af fuglevildt
- resultater fra en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt befolkningen, lodsejere og jægere

Forfattere: Christian Gamborg[1], Frank Søndergaard Jensen[2], Jens Friis Lund[1], Bo Jellesmark Thorsen[1]
[1] Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO)
[2] Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN)

Udarbejdet som en del af forskningsprogrammet 'Jagt, Vildtforvaltning og Samfund' ved Københavns Universitet. Forskningsprogrammet er finansieret af 15. Juni Fonden og afsluttes i 2014.

Udgivet: Frederiksberg, marts 2014
ISBN: 978-87-92591-45-6 (online)

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 4
2. Metode 4
3. Resultater 5
   3.1. Holdninger til jagt 5
   3.2. Holdninger til udsætning af fuglevildt 9
   3.3. Holdninger til terræn- og bestandspleje 13
4. Afrunding og opsamling 18

Tabeloversigt

Tabel 1. Holdning til jagt
Tabel 2. Meninger om jagt og jægere
Tabel 3. Holdning til den måde jagt foregår
Tabel 4. Holdning overordnet til udsætning af fuglevildt med henblik på jagt
Tabel 5. Holdning til forskellige udsagn om udsætning af fuglevildt med henblik på jagt
Tabel 6. Holdning til tiltag for jagtbart vildt
Tabel 7. Holdning til mest og mindst acceptable tiltag
Tabel 8. Holdning til regulering af fuglevildt/biotopplaner
Tabel 9. Holdning til hvilke arter, der må udsættes

1. Indledning

Dette notat præsenterer resultater fra en spørgeskemaundersøgelse af holdninger til jagt samt udsætning af fuglevildt med jagt for øje i Danmark blandt befolkningen, jægerne og lodsejerne. Notatet indeholder alene en præsentation af svarresultaterne i tabelform baseret på deskriptiv statistik. Til de enkelte tabeller er knyttet en kort, delvis sammenfattende, tekst. Data er præsenteret i deres rå form, og det vil sige også uden en vægtning eller nogen form for statistisk analyse. Det betyder blandt andet, at mens de viste resultater bygger på et stort antal besvarelser, så kan man ikke uden yderligere analyser udtale sig om hvorvidt de observerede forskelle mellem de tre grupper eller konkrete spørgsmål fx er statistisk signifikante. Vi kan heller ikke i denne rapport sige, hvilke forhold der statistisk set driver resultaterne, og heller ikke om resultaterne er repræsentative for andre end de ganske store grupper, der har svaret. Forestående og igangværende analyser vil adressere en del af disse forhold. Alligevel har vi valgt at offentliggøre de rå resultater af undersøgelserne i relativt uforarbejdet form allerede nu således at de er til rådighed for alle, der måtte ønske det i den kommende debat om emnet.

Undersøgelsen er en del af projektet ”Jagt, vildtforvaltning og samfund”, der bl.a. ser på lodsejeres og jægeres indsats for vildt og jagt samt befolkningens holdning til disse tiltag. Målet er at give et bedre grundlag for fremtidens lovgivning, forvaltning og debat inden for dette område. Projektet genererer bl.a. viden, om hvordan generelle rammevilkår, såsom lovgivning, tilskud og ejerforhold, påvirker jægeres og lodsejeres jagt- og vildtforvaltning. Projektet handler også om at afdække og forstå, hvilke interesse- og værdibaserede konflikter, der udspringer af jagt- og vildtforvaltningens praksis i mødet med det øvrige samfund. Projektet gennemføres af forskere tilknyttet Det Nationale Center for Skov, Landskab og Planlægning ved Københavns Universitet i perioden 2011-2014 med støtte fra 15. Juni Fonden.

2. Metode

I 2012-2013 blev der gennemført tre landsdækkende repræsentative spørgeskemaundersøgelser blandt jægere, lodsejere og befolkningen. De tre spørgeskemaer varierede med hensyn til indhold på en række punkter, men en række af spørgsmålene var fælles.

Befolkningsundersøgelsen handlede om ”almindelige” danskeres erfaringer med og holdning til dyrelivet i naturen samt jagt og vildtforvaltning. For at sikre en ensartet forståelse af en række anvendte begreber, blev følgende præciseret i starten af spørgeskemaet: *”Når der står ”dyr” eller ”vildt” i spørgsmålene, så mener vi fritlevende dyr, der lever vildt i naturen, fx i skove, ved kysten eller i landbrugslandskabet (dvs. der er ikke tale om kæledyr, landbrugets husdyr eller lignende). Ved ”udsat vildt” forstås fasan og gråand, der er opdrættet i fangenskab med henblik på udsætning i naturen til jagtformål. Ved ”jagt” forstås her jagt, der udføres som en hobby eller fritidsbeskæftigelse. Der er således ikke tale om jagt, der bedrives for at overleve, som erhverv eller som job, fx som regulering af skadevoldende vildt”*. Den første del af spørgeskemaet omhandlede aktiviteter i naturen, naturoplevelser og eventuel erfaring med jagt. Den anden del omhandlede holdninger til dyrelivet i naturen, til jægere og jagt generelt og specifikt. Det blev understreget, at spørgsmålene kunne besvares uanset, om man færdes i naturen, har kendskab til jagt eller ej, at der ikke er rigtige eller forkerte svar, og at det ikke går ud på at teste viden – men alene at høre holdningen til spørgsmålene. Undersøgelsen foregik via et internetbaseret spørgeskema udarbejdet i *SurveyExact* og udsendt til et repræsentativt udsnit af den danske befolkning via *AnalyseDanmarks* paneler. I alt svarede 1001 personer fordelt repræsentativt på alder og køn. Data blev indsamlet i efteråret 2012.

Lodsejerundersøgelsen havde fokus på ejendommen og hvilke former for jagt samt vildt- og naturtiltag der finder sted herpå samt personlige holdninger til en række spørgsmål om jagt og vildtpleje. Den første del omhandlede ejendomsforhold, efterfulgt af spørgsmål om konkret jagt og natur- og vildtpleje. Dernæst en afdeling om Enkeltbetalingsordningen (hektarstøtte) og vildtvenlige foranstaltninger efterfulgt af en del omhandlende holdninger til jagt og vildtforvaltning. På samme måde som nævnt under befolkningsundersøgelsen ovenfor, blev en række centrale begreber forklaret i skemaets start – her udvidet med definitioner på "bedrift" og "ejendom". Undersøgelsen foregik via et internetbaseret spørgeskema blandt 2.127 tilfældigt udvalgte landbrugs- og skovbrugsvirksomheder fra CVR-registret. Hver ejer/virksomhed modtog et brev (28.11.2012), der opfordrede til at deltage i undersøgelsen via et personligt internet-link. Der blev udsendt en rykker efter ca. 6 uger (11.01.2013) til de der endnu ikke havde svaret. Der indkom i alt 1.207 svar (svarprocent: 56,7). Svarene dækker knap 100.000 ha, hvoraf ca. to tredjedele er i omdrift.

Jægerundersøgelsen havde fokus på den enkelte jægers jagt- og vildtforvaltningspraksis samt holdninger hertil. Den første del omhandlede oplysninger om jægerens primære, lejede jagtareal, efterfulgt af spørgsmål om konkret jagt og natur- og vildtpleje på dette areal. Dernæst en afdeling om jægerens indføring til jagt, generelle jagtvaner og sociale relationer forbundet med jagt efterfulgt af en del omhandlende holdninger til jagt og vildtforvaltning. Til undersøgelsen rettet mod jægerne blev der anvendt et udtræk blandt Jagttegnsregisterets i alt 221.965 personer i 2012. Efter at personer ældre end 80 år (4.366 personer) og personer der ikke løste jagttegn i 2011 (59.225 personer) var udskilt, blev der tilfældigt udtrukket 1.700 blandt i alt 155.224 mænd (sampling intensitet 1,1%) og 300 blandt 9.314 kvinder (sampling intensitet 3,2%). De 2.000 udvalgte jægere modtog et brev (2.11.2012) med en opfordring til at besvare et online spørgeskema via et personligt internet-link. En rykker blev udsendt efter ca. 5 uger til de der endnu ikke havde svaret. Undersøgelsen opnåede i alt 1.130 svar (svarprocent: 56,4).

3. Resultater

3.1. Holdninger til jagt

Befolkningen og lodsejerne blev spurgt til deres overordnede holdning til jagt, jf. Tabel 1.

Tabel 1. Holdning til jagt.

"Hvad er din holdning til jagt alt i alt? *(sæt ét kryds)*"**.**

	Befolkning, % (*n*=1001)	**Jægere, %** (Spørgsmålet ej stillet)	**Lodsejere, %** (*n*=1085)
Meget negativ	8,6	-	2,6
Lidt negativ	17,1	-	6,7
Hverken/eller	29,8	-	15,8
Lidt positiv	25,7	-	29,1
Meget positiv	18,9	-	45,8

Det fremgår af Tabel 1, at knap 45 % af befolkningen er lidt eller meget positiv over for jagt, 30 % angiver "hverken/eller" og ca. 25 % er lidt eller meget negativ over for jagt. Næppe overraskende er der større opbakning til jagt blandt lodsejere, hvor lige knap 75 % er lidt eller meget positiv over for

jagt, og under 10 % er decideret negativ. Jægere blev (af indlysende grunde) ikke stillet dette spørgsmål.

For at få en lidt bredere forståelse af, hvordan jagt og jægere ses, blev alle tre grupper af respondenter spurgt om, deres mening om jagt og jægere ved at angive deres enighed/uenighed i forhold til ti udsagn om jagt og jægere (Tabel 2).

Tabel 2. Meninger om jagt og jægere.
"Der er forskellige meninger om jagt og jægere. Hvor uenig/enig du er i følgende udsagn *(sæt ét kryds ved hvert udsagn)"*. Tallene i tabellen angiver % af respondenterne (*n*) i gruppen.

	Befolkning (*n*=1001) **Jægere** (*n*=1130) **Lodsejere** (*n*=1087)							
	Helt uenig	Delvis uenig	Lidt uenig	Hverken/ eller	Lidt enig	Delvis enig	Helt enig	Ved ikke
1. Jagt er bredt forankret i befolkningen	7,0	11,2	11,5	19,1	14,0	14,8	9,5	13,0
	5,0	8,1	9,1	17,0	11,7	21,0	21,9	6,3
	5,1	6,2	7,4	18,2	13,1	22,4	23,2	4,4
2. Jægere er naturbevarere	5,8	6,3	6,0	18,7	18,1	20,5	17,1	7,6
	2,7	2,2	2,1	6,6	8,9	27,3	48,0	2,2
	4,0	5,5	5,2	8,3	11,2	28,2	35,5	2,0
3. Jægere går mest på jagt for spændingens skyld	5,5	9,2	9,5	17,8	17,6	18,1	12,8	9,6
	13,0	13,6	12,1	16,0	17,7	18,0	5,9	3,6
	6,8	8,8	10,5	14,2	20,1	20,5	14,6	4,5
4. Jægere er i stigende grad byboere	7,2	6,1	6,5	21,7	7,0	10,4	6,7	34,5
	8,6	7,2	4,8	22,5	11,1	18,4	14,0	13,5
	4,5	5,1	3,9	21,6	12,6	19,8	19,6	12,9
5. Jagt bør handle om høst og pleje af den naturlige vildtbestand	2,2	1,9	2,5	13,5	12,0	21,3	40,3	6,4
	3,8	2,0	2,9	8,3	9,1	19,8	51,2	2,9
	3,3	1,3	2,4	7,5	8,6	17,2	56,1	3,6
6. Jægernes plantning for vildtet er til gavn for naturen	2,8	2,9	2,4	17,3	12,8	19,4	25,2	17,3
	2,7	1,0	1,2	4,4	5,0	15,8	66,5	3,4
	3,3	1,7	1,6	8,1	7,2	16,0	57,2	4,9
7. Jagt er noget for de rige	21,5	14,5	11,3	18,6	12,6	9,0	6,9	5,7
	45,2	15,6	6,6	12,3	9,5	7,6	2,1	1,1
	36,0	14,1	7,5	19,9	10,1	6,1	3,1	3,2
8. Jagt er en friluftsaktivitet (på linje med lystfiskeri og svampeplukning)	5,8	4,5	5,4	8,8	15,1	21,4	33,4	5,7
	3,7	2,4	3,0	4,2	6,8	17,8	59,5	2,6
	5,4	4,0	3,4	8,7	9,9	18,2	45,7	4,7
9. Jagt- og vildtforvaltning leder til en "forvridning" af naturen	17,8	17,3	9,5	24,0	5,5	5,3	3,9	16,8
	41,7	21,0	6,4	14,7	5,2	4,3	2,0	4,7
	34,7	17,1	7,5	18,4	5,8	4,8	4,1	7,6
10. Jagt og vildtforvaltning har stor betydning for beskyttelse af naturen	3,0	3,8	3,7	14,9	15,7	21,5	27,8	9,7
	2,6	1,6	1,8	6,3	6,9	21,7	56,3	2,9
	4,3	4,8	4,4	14,2	11,1	19,7	34,1	7,4

Demografi og forankring

Tre af udsagnene (1, 4 og 7) vedrører om man anser jagt for at være "bredt forankret i befolkningen" eller som "noget for de rige" samt om jægere i "stigende grad kommer fra byen". Den overvejende del af jægere (55 %) såvel som lodsejere (58 %) mener, at jagt er bredt forankret i befolkningen. Godt en tredjedel (38 %) af befolkningen deler denne betragtning, mens 30 % er uenige. Det skal bemærkes, at 13 % af befolkningsrespondenterne svarer "ved ikke". Kun knap 20 % (19 %) af jægere og lodsejere og en smule flere (29 %) blandt befolkningen ser jagt som noget for de rige (uden det i øvrigt er angivet, hvad der ligger i betegnelsen "rig"). Hvad angår spørgsmålet, om jægere i stigende grad er byboere erklærer ca. 25 % af befolkningen sig lidt, delvist eller helt enige (ca. 35 % angiver "ved ikke"). Blandt jægerne selv svarer ca. 44 %, at de er enige i dette, og godt 20 % angiver en grad af uenighed. Tilsvarende tal for lodsejerne, der i høj grad står for den udlejede jagt, er 52 % og ca. 9 %.

Naturen og jagten

Fire udsagn vedrører jagt og natur (2, 6, 9, 10) – om jægere anses for at være "naturbevarere", og om jægernes plantning for vildtet anses til "gavn for naturen." Desuden skal der tages stilling til, om jagt- og vildtforvaltning leder til en "forvridning" af naturen", og om jagt- og vildtforvaltning har stor betydning for "beskyttelse af naturen". Langt størstedelen af jægerne (84 %) og lodsejerne (75 %) ser jægere som naturbevarere; en mening som over halvdelen (56 %) af befolkningen deler. 57 % af befolkningen mener, at plantningerne er til gavn for vildtet (17 % svarer "ved ikke"), hvilket langt hovedparten af jægerne (87 %) og lodsejerne (80 %) erklærer sig enige i. Udsagnet om, at jagt og vildtforvaltning fører til en såkaldt forvridning af naturen, erklærer 45 % af befolkningen sig uenige i – dog svarer 25 % "hverken/eller" og 17 % "ved ikke". Igen næppe overaskende er uenigheden i dette udsagn endnu højere blandt jægere (69 %) og lodsejere (59 %).

Motiv og hvad jagt er

De resterende tre udsagn (3, 5, 8) handler om motivet for jagt[1], hvad jagt overordnet bør handle om, og hvorvidt man skal anskue jagt som en friluftsaktivitet på linje med lystfiskeri og svampeplukning – altså andre naturbaserede *ekstraherende* adspredelser. Ca. halvdelen (49 %) af befolkningen er enige i udsagnet om, at jægere går på jagt for spændingens skyld. Godt halvdelen (55 %) af lodsejerne og 42 % af jægerne er også enige i udsagnet. 70 % af befolkningen anser jagt som en friluftsaktivitet på linje med lystfiskeri og svampeplukning. Det samme gør 84 % af jægerne og 74 % af lodsejerne. På spørgsmålet om jagt bør handle om høst og pleje af den naturlige vildtbestand svarer ca. 74 % af befolkningen, at det er de enige i (40 % meget enige – og kun 7 % er uenige i dette). Svarene for lodsejernes og jægernes vedkommende er hhv. 82 % (56 % meget enige) og 80 % (51 % meget enige). Der ses her en umiddelbart "stærkere" tilslutning til dette udsagn for jægere og lodsejere end for befolkningen (større andel af meget enige).

Herefter rettede vi i undersøgelsen blikket mod forskellige forhold ved selve udøvelsen af jagten, der kan være med til at påvirke holdningen til jagt i en negativ eller positiv retning: hvor den foregår, om den foregår enkeltvis eller sammen med flere, og om den foregår på den naturlige vildtbestand eller udsat fuglevildt (Tabel 3).

[1] I et andet spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen, som ikke er vist her, spørges mere detaljeret til mulige motiver for at gå på jagt (både hvad befolkningen hhv. lodsejere mener, er jægernes motiver, og jægernes egne angivelse af deres motiver).

Tabel 3. Holdning til den måde jagt foregår.

"Jagt kan foregå på mange måder. Nedenstående måder er alle tilladte i dag (efter nærmere regler). Påvirker det din overordnede holdning til jagt, om jagten foregår ... *(sæt ét kryds ved hvert udsagn)"*. 'neg' = negativt, 'pos'=positivt.

	Befolkning, % (*n*=1001)			**Jægere, %** (Spørgsmålet ej stillet)			**Lodsejere, %** (*n*=1093)		
	Nej	Ja(neg)	Ja(pos)	Nej	Ja(neg)	Ja(pos)	Nej	Ja(neg)	Ja(pos)
… på havet?	87,0	7,5	5,5				86,3	3,0	10,7
… i skoven?	85,3	9,9	4,8				82,3	3,9	13,7
… i landbrugslandskabet (det åbne land)?	84,0	9,3	6,7				81,5	3,1	15,4
… som enkeltmandsjagt?	84,4	8,8	6,8				76,9	4,3	18,8
… som en gruppe af jægere (selskabsjagt)?	70,5	25,1	4,4				64,5	23,2	12,3
… på eget areal?	85,3	6,6	8,1				77,4	4,9	17,7
… på lejet areal?	84,2	9,8	6,0				79,9	8,5	11,6
… af jægere der har lejet jagten på arealet for en enkelt dag?	78,1	17,7	4,2				55,7	38,5	5,8
… af jægere der har lejet jagten på arealet for et år eller længere?	83,7	9,5	6,8				75,3	9,0	15,7
… på den naturlige vildtbestand?	79,1	12,2	8,7				75,9	5,1	18,9
… på udsat fuglevildt?	52,6	43,1	4,3				54,9	37,4	7,7

Som det fremgår af Tabel 3 påvirker de fleste af de adspurgte forhold vedrørende jagt ikke respondenternes (befolkning og lodsejere) holdning hverken positivt eller negativt. Omkring 80 % eller derover af såvel befolkningen som lodsejerne mener således ikke, at det gør en forskel i deres holdning til jagt, om den foregår på havet, i skoven eller i det åbne land. Ej heller påvirker det holdningen, om jagten foregår på eget eller lejet areal.

Til gengæld påvirker det holdningen, om jagten foregår af jægere der har lejet jagtarealet for en enkelt dag eller af jægere der har lejet arealet for et år eller længere. Her siger 18 % af befolkningen, at det påvirker negativt med dagleje versus 10 % for et år eller længere. De tilsvarende tal for lodsejerne er her 39 % for dagleje mod 9 % for et år eller længere. Det slår også igennem, om der er tale om enkeltmandsjagt eller en gruppe af jægere (selskabsjagt). Mens kun 9 % af befolkningen mener, at enkeltmandsjagt påvirker deres holdning negativt, er tallet 25 % for selskabsjagt. De tilsvarende tal for lodsejerne er 4 % og 23 %. Størst udsving findes, når der spørges til, om det påvirker holdningen til jagt, om jagten foregår på den naturlige vildtbestand eller på udsat fuglevildt. Her svarer 12 % af befolkningen, at det påvirker negativt, når det sker på den naturlige vildtbestand – forstået som en ikke-udsat bestand, mens 43 % mener, at det påvirker deres holdning i negativ retning, hvis det foregår på udsat fuglevildt. De tilsvarende tal for lodsejere er 5 % og 37 %. Det er altså typen af jagtleje (dag- og selskabsjagt) samt – mest markant – jagt på udsat fuglevildt, der påvirker respondenternes holdning mest negativt. Det skal bemærkes, at der her ikke er analyseret om dem der påvirkes negativt af disse elementer i forvejen er overvejende positive eller negative for overfor jagt som sådan.

3.2. Holdninger til udsætning af fuglevildt

Respondenterne er overordnet blevet spurgt til deres holdning vedrørende udsætning af fuglevildt i naturen med henblik på jagt (Tabel 4).

Tabel 4. Holdning overordnet til udsætning af fuglevildt med henblik på jagt.
"Hvad er alt i alt din holdning til udsætning af fuglevildt i naturen med henblik på med jagt? (*sæt ét kryds*)".

	Befolkning, % (*n*=1001)	**Jægere, %** (*n*=1130)	**Lodsejere, %** (*n*=1053)
Meget negativ	30,6	9,9	17,5
Lidt negativ	22,9	14,3	19,2
Hverken/eller	21,6	15,4	18,3
Lidt positiv	15,6	31,5	23,8
Meget positiv	9,4	28,9	21,2

Det fremgår af Tabel 4, at 54 % af befolkningen er lidt eller meget negative over for udsætning af fuglevildt til jagtformål. 25 % er lidt eller meget positive overfor det, mens godt 21 % svarer "hverken/eller". For jægernes vedkommende forholder det sig stort set omvendt; 60 % er lidt eller meget positive over for udsætning og 24 % er negative. Hos lodsejerne er der lidt flere positive (45 %) end negative (37 %).

I det følgende præsenteres 20 udsagn vedrørende udsætning af fuglevildt med jagt for øje generelt, som respondenterne skulle forholde sig til (Tabel 5). Der skelnes således ikke mellem, om det drejer sig om fasaner, gråænder eller agerhøns. Udsagnene vedrører biologiske, økonomiske og sociale samt reguleringsmæssige aspekter af udsætning. Nogle af udsagnene er mere faktuelt præget end andre, dvs. hvor der i virkeligheden spørges til, hvad respondenten tror eller mener forholdene er fremfor egentlige holdninger. Før stillingtagen blev respondenterne præsenteret for en kort introduktion til udsætning af fuglevildt*: "Nogle fuglevildtarter opdrættes og sættes – helt lovligt – ud i naturen med henblik på jagt. Det gælder især fasaner, gråænder og i mindre grad agerhøns. Det anslås, at mellem 1/3 og 1/2 af de fasaner, der skydes i Danmark er udsatte fugle. Tilsvarende gælder for gråænder. Udsætning kan foregå på mange forskellige måder og i forskelligt omfang – fra større udsætninger af fuglevildt til jagt på kommerciel basis, til udsætning af (få) fugle til egen fritidsjagt. Typisk udsættes fuglene et stykke tid, inden jagtsæsonen begynder."*

Tabel 5. Holdning til forskellige udsagn om udsætning af fuglevildt med henblik på jagt.
"Der er forskellige holdninger til at sætte fuglevildt ud i naturen med henblik på jagt. Du bedes angive, hvor uenig eller enig du er i hvert enkelt udsagn." *(sæt ét kryds ved hvert udsagn)".* Tallene i tabellen angiver % af respondenterne (*n*) i gruppen.

	Befolkning (*n*=1001) **Jægere** (*n*=1130) **Lodsejere** (*n*=1058)							
	Helt uenig	Delvis uenig	Lidt uenig	Hverken/ eller	Lidt enig	Delvis enig	Helt enig	Ved ikke
1. Udsætning af vildt med jagt for øje bør stoppes	14,7	9,1	5,7	15,7	7,7	6,8	22,5	17,9
	41,1	12,4	7,9	13,9	5,5	5,5	10,1	3,6
	29,8	11,3	6,5	16,8	8,2	8,3	15,2	3,9
2. Udsætning er med til at aflaste omfanget af jagt på den naturlige bestand	6,1	4,8	3,0	21,2	15,5	13,9	11,8	23,8
	6,6	7,3	5,0	21,7	17,3	17,1	17,4	7,7
	9,3	7,0	5,2	19,5	15,6	18,2	18,1	7,2
3. De nuværende regler for udsætning af fuglevildt bør lempes	23,7	7,6	4,1	20,7	2,8	2,1	2,1	37,0
	18,1	8,4	6,5	32,2	5,5	6,9	7,2	15,3
	17,2	9,6	7,4	32,6	5,6	5,8	7,9	14,0
4. Det er i orden, at udsætning sker med kommerciel jagt for øje	30,1	9,6	6,8	14,9	8,4	7,4	8,5	14,4
	17,5	9,4	6,9	16,5	13,6	14,3	18,0	3,8
	20,4	9,8	10,7	17,1	9,7	9,6	17,6	5,0
5. Tiltag i naturen i forbindelse med udsætning bevirker en "forvridning" af naturen	4,5	5,3	4,3	18,7	11,3	12,0	18,2	25,8
	13,3	12,4	9,4	23,2	12,2	10,0	10,5	9,0
	12,7	10,8	8,1	22,1	13,6	10,9	13,0	8,8
6. Udsætning af dyr medfører øget motivation for naturpleje blandt jægere og skovejere	8,7	5,5	4,0	20,3	10,6	10,1	10,5	30,4
	5,2	4,2	3,6	18,3	11,2	22,0	27,9	7,5
	7,0	4,7	4,3	19,8	13,5	17,8	22,8	10,1
7. Udsatte fasaner kan optræde i så store mængder, at det virker "unaturligt"	2,0	3,6	2,5	15,3	8,8	9,6	24,0	34,3
	5,4	4,2	2,8	11,8	13,8	17,0	38,1	6,9
	6,1	5,9	3,1	13,6	13,4	15,2	32,3	10,3
8. Man kan se forskel i adfærd hos udsatte fasaner og ikke-udsatte fasaner	2,3	2,1	1,4	15,8	5,7	8,9	15,2	48,6
	8,1	7,1	3,5	19,1	13,1	15,9	17,8	15,3
	4,5	4,5	3,0	20,8	11,3	12,6	25,1	18,2
9. Udsætning bør fortsat reguleres med loft over antallet af udsatte fugle	3,5	1,0	1,9	15,3	9,5	11,7	36,4	20,8
	6,3	3,9	5,0	15,0	11,1	16,2	35,0	7,5
	6,3	3,7	2,8	18,5	11,4	14,1	32,0	11,2
10. Udsætning af fuglevildt er kun for at tilfredsstille jægernes behov for at skyde mange fugle	4,7	5,6	4,2	13,0	10,5	13,3	33,1	15,7
	13,6	10,4	8,3	13,2	15,0	14,9	21,1	3,5
	8,9	8,1	6,6	12,6	13,0	15,5	28,2	7,1
11. Udsætning af jagtbart vildt er vigtig for den økonomiske udvikling i landdistrikterne	20,1	8,4	5,6	18,6	5,4	4,8	3,7	33,5
	18,8	9,9	7,1	24,3	9,0	9,4	9,0	12,5
	23,4	9,8	5,3	21,9	9,5	10,5	7,7	11,9
12. Jagt på udsatte fugle bør ses som en fri-	24,3	7,2	6,2	15,0	9,6	9,1	13,2	15,5

tidsaktivitet på linje med f.eks. lystfiskeri og svampeplukning								
	14,7	7,6	8,2	16,4	10,3	15,1	22,4	5,3
	18,7	7,6	6,8	17,0	11,4	14,0	18,1	6,4
13. Udsætning af jagtbart vildt er en flere hundrede år gammel tradition, der bør fortsætte	18,8	6,8	6,2	18,0	7,1	7,6	10,7	24,9
	8,7	4,2	3,7	17,7	11,4	15,7	31,9	6,7
	13,8	4,5	5,7	20,6	9,5	13,0	22,8	10,1
14. Udsætning bør fortsat være en del af vildtpleje	12,7	5,4	4,6	17,8	10,3	11,3	18,1	19,9
	7,5	3,9	3,1	13,5	13,0	17,7	36,8	4,4
	12,2	3,9	5,6	17,6	11,4	15,3	27,1	6,9
15. Udsat vildt bør ved jagtsæsonens start have opnået en adfærd, der svarer til det øvrige vildts	1,9	0,7	1,7	15,5	7,1	12,9	38,9	21,4
	3,4	1,2	1,4	10,9	8,6	16,5	53,2	4,8
	3,6	1,2	1,7	14,3	9,8	16,2	44,4	8,8
16. Udsat fuglevildt kan karakteriseres som ”produktionsdyr uden hegn”	6,6	3,2	3,0	14,0	13,8	15,4	24,2	19,9
	10,9	8,4	6,9	16,5	15,7	16,6	18,9	6,1
	9,6	7,1	5,8	18,9	13,2	15,8	20,5	9,1
17. Det er i orden, at udsatte dyr fodres i en periode efter udsætning	6,0	3,4	3,1	15,5	14,8	16,3	23,7	17,3
	5,1	2,1	2,3	11,5	10,7	17,9	46,9	3,5
	4,8	1,6	2,0	12,0	11,8	14,6	45,8	7,4
18. Udsatte fasaner har en ”unaturlig” adfærd	4,2	3,4	2,5	14,9	7,7	10,1	16,4	40,9
	12,4	11,4	7,4	18,3	13,2	12,8	13,5	10,9
	8,4	6,4	5,1	20,9	11,2	14,2	16,0	17,8
19. Jagt på udsatte fugle er ikke ”rigtig” jagt	7,2	5,5	4,6	13,4	11,6	9,4	31,5	16,9
	15,8	12,2	8,1	13,5	14,5	13,7	19,3	2,8
	10,9	8,4	5,5	15,4	11,5	12,9	26,6	8,8
20. Udsatte fugle er nemmere at nedlægge end de vilde fugle	3,1	1,4	2,3	13,3	8,5	12,6	23,8	35,1
	13,5	9,4	5,5	15,2	12,5	13,9	20,4	9,6
	10,6	7,1	2,3	19,6	8,7	12,9	21,8	17,1

Regulering

Én ting er, hvad man mener om udsætning – noget lidt andet er, om man mener, det ikke bør være tilladt – eller under hvilke vilkår (1, 3, 4, 9, 14). Ca. 37 % af befolkningen er lidt, delvis eller helt enige i at udsætning af vildt med jagt for øje bør stoppes, mens 30 % er uenige i varierende grad. Ca. 16 % svarer hverken/eller og 18 % angiver ved ikke. Et flertal på 61 % af jægerne er uenige i, at det bør stoppes, men 21 % af jægerne oplyser, at de i forskelligt omfang er enige i, at udsætning bør stoppes. Hvad angår lodsejerne er 32 % enige, mens 48 % er uenige i, at det bør stoppes. I forhold til et udsagn om, at det er i orden, at udsætning sker med kommerciel jagt for øje, erklærer 47 % af befolkningen sig uenige, mens 24 % er enige. Omvendt er 46 % af jægerne er enige i, at udsætning med kommerciel jagt for øje er i orden, mens 34 % er lidt, delvis eller helt uenige. En mindre andel end jægerne, 37 %, af lodsejerne er enige, at det er i orden, mens 41 % svarer, at de er uenige. Igen er formålet med jagten og jagtens form betydende for accepten i alle grupper.

Sat ind i en sammenhæng med vildtpleje svarer knap 54 % af lodsejerne, at de er enige i, at udsætning fortsat bør være en del af vildtplejen (udsagn nr. 14) og 22 % er uenige. 40 % af befolkningen

erklærer sig enige, mens 23 % er uenige – dog svarer 20 % ved ikke, hvilket antageligt afspejler, at en del af befolkningen ikke ved, hvad vildtpleje er og/eller hvilken rolle udsætning eventuelt kunne spille. Det er uvist, hvordan information om dette ville påvirke holdningsdannelsen. Blandt jægerne er der en opbakning på to tredjedele til at udsætning forsat skal have en rolle i vildtplejen.

Spørges der til, hvordan udsætning bør reguleres, mener kun 20 % af jægerne og 24 % af lodsejerne, at de nuværende regler bør lempes (udsagn nr. 3), hvorimod 33 % af jægerne og 34 % af lodsejerne er uenige i, at reglerne bør lempes. Der er dog en forholdsvis stor andel (33 %), der angiver "hverken/eller". For befolkningens vedkommende svarer hele 37 % "ved ikke", hvilket antageligt afspejler manglende viden om, hvad de nuværende regler er. Alligevel er der kun 7 %, der erklærer sig enige i, at reglerne bør lempes, mens godt 35 % er uenige i at reglerne bør lempes. En af de måder hvorpå udsætning reguleres i dag er ved et loft over antallet af fugle, der må udsættes per hektar – tallet er bl.a. afhængig af, om der er udarbejdet en såkaldt biotopplan (se Tabel 8). 62 % af jægerne og 58 % af lodsejerne og befolkningen erklærer sig enige i udsagnet om, at udsætning fortsat bør reguleres med loft over antallet. 21 % af befolkningen svarer dog "ved ikke", hvilket igen formodentlig afspejler en manglende viden om de aktuelle reguleringsmæssige forhold.

Berettigelse af og motiver for udsætning

Flere udsagn (10, 11, 12, 13, 19) omhandler, hvordan udsætning motiveres eller retfærdiggøres, eller hvordan nogle mener, udsætning begrundes. Til eksempelvis udsagnet om, at udsætning af jagtbart vildt er vigtig for den økonomiske udvikling i landdistrikterne, erklærer kun 28 % af lodsejerne og 27 % af jægerne sig enige og kun 14 % af befolkningen (her skal det bemærkes at 34 % af befolkningen svarer "ved ikke"). En relativt stor andel af jægere (19 %) og lodsejere (24 %) svarer "hverken/eller" eller "helt uenig" – 19 % af jægerne og 23 % af lodsejerne. Til udsagnet om, at udsætning er en flere hundrede år gammel tradition, der bør fortsætte, svarer 46 % af lodsejerne og 59 % af jægerne at de i en eller anden grad er enige heri. 25 % af befolkningen er enige i dette, men en lige så stor del svarer "ved ikke", hvilket formodentlig skyldes, at de ikke ved hvorvidt det er en gammel tradition eller ej. Omkring 20 % af alle de tre adspurgte grupper svarer her "hverken/eller".

Når det gælder en anden form for begrundelse: Påstanden om, at udsætning af fuglevildt kun er for at tilfredsstille jægernes behov for at skyde mange fugle, erklærer 57 % af befolkningen og lodsejerne sig enige heri, mens 51 % af jægerne også er enige i dette. Den højeste andel "ved ikke" forekommer ikke overraskende i befolkningen (16 %). Hvorvidt jagt på udsatte fugle ikke er "rigtig" jagt, svarer 53 % af befolkningen, 51 % af lodsejerne og 48 % af jægerne, at det er de enige i.

Natur(lighed)

En del af udsagnene (2, 5, 7) handler om påvirkning af naturen eller hvor "naturligt" eller "unaturligt" udsætning anses for at være. Til udsagnet om at tiltag i naturen i forbindelse med udsætning bevirker en "forvridning" af naturen – som er et argument, der har været fremme i debatten blandt udsætningsmodstandere – og som delvist står i modsætning til udsætningsfortaleres argument om, at udsætning medfører motivation for "naturpleje" (eller netop at den naturpleje er "skæv" eller "forvredet" for at tjene jagtmæssige interesser) – erklærer 42 % befolkningen sig enige. 26 % svarer dog "ved ikke" og 19 % "hverken/eller", hvilket sandsynligvis afspejler manglende konkret viden om effekterne – eller skal ses som udtryk for, at det er upræcist, hvad der ligger i "forvridning". 35 % af jægerne og 32 % af lodsejerne er uenige i udsagnet, mens henholdsvis hele 23 % og 22 % svarer "hverken/eller". Et andet udsagn, der for så vidt handler om det samme, er, at udsatte fasaner kan optræde i så store mængder, at det virker "unaturligt". 69 % af jægerne og 61 % af lodsejerne er enige i dette. 42 % blandt befolkningen er ligeledes enige, men 34 % svar i "ved ikke"-kategorien

afspejler her formodentlig manglende viden/erfaring eller uklarhed om, hvad der skal lægges i "unaturligt" (som dog med vilje var sat i anførselstegn for at angive, at der er tale om et løst defineret begreb).

Endelig har der været et udsagn fremme i debatten om, at udsætning har en anden (positiv) påvirkning af den omgivende natur, her i form af udsagnet om, at udsætning er med til at aflaste omfanget af jagt på den naturlige bestand. Til dette svarer 52 % af lodsejerne og jægerne, at det er de enige i, mens omkring 20 % af disse to grupper svarer "hverken/eller". 41 % af befolkningen erklærer sig enige, men her er det (igen) værd at bemærke, at 21 % svarer "hverken/eller" og 24 % svarer "ved ikke", hvilket formodentlig afspejler, at der blandt respondenterne mangles viden eller erfaring om dette.

Vildtets adfærd

Flere af udsagnene (8, 15, 16, 18, 20) handler om vildtet og dets adfærd. 47 % af jægerne og 49 % af lodsejerne er enige i, at man kan se forskel i adfærd hos udsatte fasaner og ikke-udsatte fasaner. Kun 30 % af befolkningen er enige, men 49 % af disse ikke overraskende svarer "ved ikke" (ca. 20 % af jægere og lodsejere svarer her "hverken/eller"). Til et lidt andet formuleret udsagn vedrørende adfærden: "Udsatte fasaner har en 'unaturlig' adfærd" svarer ca. 40 % af lodsejerne og af jægerne, at det er de enige i. 34 % af befolkningen er ligeledes enige i dette, men en stadig høj andel (41 %) svarer "ved ikke". 31 % af jægerne og 20 % af lodsejerne erklærer sig uenige i udsagnet. Til det beslægtede udsagn om, at udsatte fugle er nemmere at nedlægge end de vilde fugle, svarer 47 % af jægerne, 43 % af lodsejerne og 45 % af befolkningen, at det er de enige i. Ikke overraskende svarer 35 % af befolkningen "ved ikke", da dette udsagn også kan ses som et erfaringsspørgsmål (ca. 20 % af lodsejerne og 15 % af jægerne svarer her "hverken/eller").

Spørgsmålet er dog, hvad udsatte fasaner skal sammenlignes med. 53 % af befolkningen, 51 % af jægerne og 50 % af lodsejerne svarer, at de er enige i, at udsat fuglevildt kunne karakteriseres som "produktionsdyr uden hegn". Kun 26 % af jægerne erklærer sig uenige i dette udsagn. Respondenterne blev også spurgt, om de mener, at udsat vildt ved jagtsæsonens start bør have opnået en adfærd, der svarer til det øvrige vildt. Her svarer 78 % af jægerne, 70 % af lodsejerne og 60 % af befolkningen, at det er de enige i. 21 % af befolkningen svarer dog "ved ikke".

Forvaltning

Endelig er der udsagn (6, 17), der er knyttet til de forvaltningsmæssige aspekter af udsætning, som dog også kan ses som knyttet til udsagnene vedrørende vildtet og natur. 76 % af jægerne og 72 % af lodsejerne er enige i, at det er i orden, at udsatte dyr fodres i en periode efter udsætning. 55 % af befolkningen erklærer sig desuden enige. Svaret på det spørgsmål kan ses i relation til hvordan udsatte fasaner anskues: som produktionsdyr eller som det øvrige (ikke udsatte) vildt. Det er dog ikke muligt at læse ud af tallene, hvordan man opfatter tiltaget – som hensyntagen til vildtet eller jagten. Til udsagnet, om at udsætning af dyr medfører øget motivation for naturpleje blandt jægere og skovejere, svarer 61 % og 54 % af jægerne og lodsejerne, at det er de enige i. Hertil er kun 31 % af befolkningen enige (30 % svarer dog "ved ikke"). Omkring 20 % af jægere og lodsejere svarer "hverken/eller".

3.3. Holdninger til terræn- og bestandspleje

Udsætning af vildt med jagt for øje kan ses som ét blandt flere tiltag, der er med til at øge bestanden af jagtbart vildt. Disse tiltag falder ind under det, der ofte kaldes terræn- eller bestandspleje. Re-

spondenterne blev spurgt til deres holdning til en række tiltag, der alle i dag benyttes herhjemme, og som er tilladte efter nuværende lovgivning efter nærmere fastsatte regler (se Tabel 6).

Tabel 6. Holdning til tiltag for jagtbart vildt

"Jagt kan indebære forskellige tiltag i naturen/landskabet til gavn for det jagtbare vildt (såkaldt terræn- eller bestandspleje). Alle tiltag, der er nævnt nedenfor, er tilladte (efter nærmere regler). Mener du, at det overordnet er acceptabelt at... (*sæt ét kryds ved hvert udsagn*)".

	Befolkning, % (*n*=1001)			**Jægere, %** (*n*=1130)			**Lodsejere, %** (*n*=1082)		
	Nej	Hverken/eller	Ja	Nej	Hverken/eller	Ja	Nej	Hverken/eller	Ja
1. lave mindre beplantninger af buske/træer (såkaldte remiser) for vildtet?	7,5	18,9	73,6	9,4	6,1	84,5	5,6	11,9	82,5
2. undlade at sprøjte i randen af den dyrkede mark (sprøjtefri randzoner) af hensyn til vildtet?	2,9	15,7	81,4	5,0	12,7	82,2	12,7	19,0	68,3
3. anlægge en sø af hensyn til vildtet?	4,1	14,9	81,0	2,4	7,5	90,1	6,8	12,9	80,3
4. etablere en kunstgrav til ræve?	20,5	35,2	44,4	11,1	21,1	67,8	20,2	23,9	55,9
5. lave en indhegnet dyrehave?	20,0	33,7	46,3	41,5	32,3	26,2	43,0	33,7	23,3
6. anlægge fodermarker for vildtet?	8,3	21,2	70,5	3,3	9,9	86,8	6,3	16,5	77,2
7. udlægge foder til vildtet?	8,9	20,7	70,4	3,1	9,8	87,1	6,0	16,9	77,1
8. opstille selvfodringsapparat til vildtet hvor dyrene får foderet frem ved puf eller tryk (foderautomat)?	14,0	29,0	57,0	6,0	15,8	78,1	10,2	21,4	68,4
9. opdrætte fuglevildt (f.eks. fasaner), der derefter sættes ud i naturen med henblik på jagt?	38,1	30,3	31,7	19,8	25,9	54,3	30,6	30,7	38,7
10. udsætte fuglevildt (f.eks. fasaner) i naturen med henblik på jagt?	37,8	29,4	32,9	19,3	24,8	55,9	31,0	30,1	38,9

11. bruge skræmmemidler mod ræv og rovfugle i forbindelse med udsætning af fasaner?	50,9	31,6	17,5	26,9	29,2	43,9	30,5	32,5	37,0

Det fremgår af Tabel 6, at en stor del af tiltagene anses for acceptable af et stort flertal i befolkningen samt blandt jægere og lodsejere, men at der også er nogle, som ikke ses som acceptable af flertallet i den pågældende respondentgruppe. I befolkningsgruppen mener et flertal, at beplantninger for vildtet (remiser) (74 %), sprøjtefri randzoner (81 %), kunstige søer (81 %), fodermarker (71 %), udlægning af foder (70 %) og fodringsapparater (57 %) overordnet er acceptable. En noget mindre procentdel af befolkningen synes følgende tiltag er acceptable: kunstgrav til ræve (44 %) og indhegnet dyrehave (46 %). Endelig anses en række andre tiltag blandt befolkningen overvejende ikke acceptable eller "hverken/eller". Således svarer ca. 38 % af befolkningen, at opdræt af fugle og udsætning af fuglevildt *ikke* er acceptabelt, 30 % svarer "hverken/eller", og ca. 32 % mener, at det er acceptabelt at opdrætte og udsætte fuglevildt. Mindst opbakning har brug af skræmmemidler mod ræv og rovfugle i forbindelse med udsætning af fasaner. Her svarer 51 % af befolkningen, at det ikke er acceptabelt.

Blandt jægere mener et stort flertal ikke overraskende, at mindre beplantninger (85 %), sprøjtefri randzoner (82 %), kunstig sø (90 %), fodermarker (87 %), udlæg af foder (87 %), selvfodringsautomat (78 %) er acceptable. En noget lavere andel, men dog stadig et flertal af de adspurgte jægere mener, at følgende tiltag er acceptable: kunstgrav til ræve (68 %), opdræt og udsætning af fuglevildt (ca. 55 %). Ca. 25 % af jægerne svarer hverken/eller til de sidstnævnte tiltag. 44 % af jægere mener, at det er acceptabelt at bruge skræmmemidler, men 27 % synes, det er ikke acceptabelt eller svarer hverken/eller (30 %). Kun 26 % af jægerne mener, at det er acceptabelt at lave en indhegnet dyrehave, og 42 % svarer nej. Hvad angår lodsejernes svar, ligger de tæt op ad jægernes svar, dog med lidt andre procentsatser. Således mener knap 40 % af lodsejerne mener, at det er acceptabelt at opdrætte og udsætte vildt, mens ca. 30 % svarer nej eller "hverken/eller".

Udover at erklære sin enighed eller uenighed i de ovenstående udsagn blev respondenterne også efterfølgende spurgt, hvad de "alt i alt" finder henholdsvis mest og mindst acceptabelt af alle tiltagene (Tabel 7).

Tabel 7. Holdning til mest og mindst acceptable tiltag.

"Alt i alt finder jeg, at mest acceptabelt er:
(skriv tallet for det tiltag ovenfor du finder mest acceptabelt)"
Befolkning – Top5: "2"=34,9%; "1"=28,9%; "7"=8,3%; "3"=7,8%; "6"=7,6% (*n*=1001)
Jæger – Top5: "1"=49,3%; "2"=19,5%; "6"=9,3%; "7"=7,6%; "3"=4,3% (*n*=1129)
Lodsejer – Top5: "1"=55,1%; "7"=9,6%; "2"=9,4%; "3"=7,9%; "6"=7,2% (*n*=1077)

"- og mindst acceptabelt er:
(skriv tallet for det tiltag ovenfor du finder mindst acceptabelt)"
Befolkning – Top5: "11"=37,0%; "9"=23,3%; "10"=12,9%; "5"=7,7%; "4"=6,9% (*n*=1001)
Jæger – Top5: "5"=31,7%; "11"=23,9%; "9"=12,1%; "10"=10,6%; "4"=6,9% (*n*=1128)
Lodsejer – Top5: "5"=28,9%; "11"=18,8,6%; "10"=16,1%; "9"=15,8%; "4"=6,9% (*n*=1078)

Overordnet er det de samme tiltag, der indgår i gruppen ”mest” henholdsvis ”mindst” acceptabelt – dog varierer rækkefølgen af tiltagene. Befolkningen finder sprøjtefri randzoner mest acceptabelt (35 %) efterfulgt af vildtremiser (29 %) samt i mindre grad udlægning af foder for vildtet (8 %) og anlæg af fodermarker (8 %). Blandt jægerne finder 49 % det mest acceptabelt at etablere remiser samt sprøjtefri randzoner (20 %). Dernæst kommer fodermarker (8 %) og kunstig sø (4 %). 55 % af lodsejerne syntes ligeledes, at blandt alle tiltagene er vildtremiser det mest acceptable efterfulgt af udlægning af foder for vildtet (10 %) samt fodermarker (7 %), mens sprøjtefri randzoner ligger betydeligt lavere end for de to andre grupper (9 %)

Det mindst acceptable tiltag bliver af befolkningen (37 %) anset for at være brug af skræmmemidler mod ræv og rovfugle i forbindelse med udsætning af fasaner efterfulgt af opdræt af fuglevildt med henblik på jagt (23 %) samt udsætning af fuglevildt (13 %). For jægernes vedkommende er det mindst acceptable tiltag en indhegnet dyrehave (32 %) efterfulgt af brug af skræmmemidler (24 %) og dernæst opdræt og udsætning (ca. 11 %). 29 % af lodsejerne anser en indhegnet dyrehave som det mindst acceptable efterfulgt ligeledes brug af skræmmemidler (19 %) og opdræt og udsætning (ca. 16 %).

Der blev også spurgt til holdninger til regulering af udsætning af fuglevildt – særligt den regulering der finder sted i forbindelse med de såkaldte biotopplaner, der giver mulighed for at øge antallet af udsatte fugle, hvis der laves tiltag, der forbedrer vildtets levevilkår (Tabel 8). De elementer i reguleringen der blev spurgt til var: hvilke fuglearter der må udsættes, hvor mange fugle, kvalifikationer hos dem der udsætter, hvor lang tid der skal gå mellem udsætning og jagt, samt krav til ejendommens levesteder. Indledningsvist blev respondenterne præsenteret for en kort tekst, der introducerede reglerne: *”Udsætning af fuglevildt er i dag reguleret i lovgivningen. I 2010 blev der indført nye regler, der fastsætter begrænsninger i mulighederne for udsætning. Der stilles således krav om en vis sammenhæng mellem antallet af udsatte fugle og arealets størrelse. En jordejer kan dog få lov til at øge antallet af udsatte fugle, hvis der udarbejdes en såkaldt biotopplan, der sigter mod at forbedre vildtets levevilkår på ejendommen. Desuden kræver udsætning af over 100 fugle i dag et kursus, der er godkendt af myndigheden på området, Naturstyrelsen.”*

Tabel 8. Holdning til regulering af fuglevildt/biotopplaner

"Hvor vigtig er regulering af følgende forhold i forbindelse med udsætning af fuglevildt i naturen med henblik på jagt efter din mening?" *(sæt ét kryds ved hvert udsagn)*". Tallene i tabellen angiver % af respondenterne (*n*) i gruppen.

	Befolkning (*n*=1001) **Jægere** (*n*=1130) **Lodsejere** (*n*=1053)				
	Ikke vigtigt	Lidt vigtigt	Vigtigt	Meget vigtigt	Ved ikke
Regulering af **hvilke fuglearter**, der må udsættes	3,3	6,6	28,2	39,1	22,9
	7,5	13,9	34,6	29,1	14,8
	9,1	13,3	29,8	21,7	26,1
Regulering af **hvor mange fugle**, der må udsættes i forhold til arealets størrelse	2,7	5,7	25,9	44,7	21,1
	5,9	13,1	35,6	33,5	11,9
	8,1	14,1	30,4	25,1	22,3
Krav til den ansvarlige persons **kvalifikationer**	1,7	4,9	22,3	53,0	18,2
	4,9	13,1	37,4	33,5	11,1
	5,8	13,3	33,3	28,6	19,0
Regulering af **hvor lang tid**, der skal gå mellem udsætning af fuglene og jagt på dem	2,3	5,6	26,4	42,6	23,2
	3,4	10,2	37,1	36,8	12,6
	5,5	12,3	30,5	30,9	20,8
Krav til ejendommens **levesteder** for fuglevildtet, f.eks. i form af biotopplan	1,7	5,1	25,6	41,0	26,7
	4,5	10,6	35,6	34,8	14,5
	7,1	14,3	30,7	24,6	23,3

Overordnet finder en stor del af respondenterne de forskellige krav og reguleringsformer vigtige i forbindelse med udsætning – opgjort som "vigtigt" eller "meget vigtigt". I varierende rækkefølge er det kvalifikationer, antal fugle og enten krav til levesteder eller krav til tiden mellem udsætning og jagt, der anses for mest vigtigt i de tre respondentgrupper.

Blandt befolkningen anser flest (75 %) – i forhold til de forskellige elementer – det for vigtigt eller meget vigtigt, at der er krav til den ansvarlige persons kvalifikationer. Dernæst kommer krav til antallet af fugle, der må udsættes (70 %) og regulering af, hvor lang tid, der skal gå, mellem udsætning af fuglene og jagt på dem. Blandt jægere er der størst tilslutning (74 %) til, at det er vigtigt, at der er regulering af, hvor lang tid, der skal gå, mellem udsætning af fuglene og jagt på dem, efterfulgt af krav til ejendommens levesteder (70 %) og antallet af fugle, der må udsættes (69 %). For lodsejernes vedkommende mener flest (62 %), at krav til den ansvarlige persons kvalifikationer er

vigtigt eller meget vigtigt efterfulgt af krav til, hvor lang tid der skal gå mellem udsætning og jagt, samt antallet af fugle (56 %).

Der blev også spurgt til holdning til, hvilke arter af fuglevildt der fortsat skal kunne udsættes med henblik på jagt (Tabel 9). I dag er det tilladt efter nærmere regler at sætte gråand, fasan og agerhøne ud.

Tabel 9. Holdning til hvilke arter, der må udsættes

"Nedenstående arter er det i dag tilladt at sætte ud i naturen med henblik på jagt. Sæt kryds ved de arter, du fortsat synes, skal kunne sættes ud i naturen med henblik på jagt: *(sæt kryds - gerne mere end ét)".*

	Befolkning, % (*n*=1001)	**Jægere, %** (*n*=1130)	**Lodsejere, %** (*n*=1207)
Gråand	32,8	62,5	44,4
Fasan	40,1	74,7	52,5
Agerhøne	35,0	65,8	47,5
Ingen af disse	31,1	10,4	13,9
Ved ikke	26,8	10,6	17,5

Det fremgår af Tabel 9, der i befolkningen er relativt set størst opbakning til udsætning af fasan (40 %) efterfulgt af agerhøne (35 %) og gråand (33 %). Det er værd at bemærke, at en næsten lige så stor del svarer "ingen af disse" (31 %) eller "ved ikke" (27 %). For lodsejernes vedkommende mener flest (53 %), at fasan fortsat skal kunne udsættes, efterfulgt af agerhøne (48 %) og gråand (44 %). Ikke uventet er det blandt jægere, at der generelt er størst tilslutning. Her mener 75 %, at det fortsat skal være tilladt at udsætte fasan efterfulgt af agerhøne (66 %) og gråand (63 %). Blandt jægere var der ikke overraskende få respondenter (ca. 10 %), der svarer "ingen af disse" eller "ved ikke".

4. Afrunding og opsamling

Denne rapport er en del af et større forskningsprojekt om jagt, vildtforvaltning og samfund. Projektet har bl.a. fokus på hvilke interesse- og værdibaserede konflikter der udspringer af jagt- og vildtforvaltningens praksis i mødet med det øvrige samfund. I denne rapport præsenteres svarresultaterne fra en landsdækkende undersøgelse om holdninger til jagt, herunder udsætning af fuglevildt med jagt for øje. I undersøgelsen repræsenterer lodsejere og jægere jagt- og vildtforvaltningen, mens befolkningen repræsenterer "det øvrige samfund".

Der kan selvsagt drages forskellige konklusioner afhængig af, hvilke resultater der fokuseres på – dvs. hvilke spørgsmål der trækkes frem, og om man isoleret set fremhæver enighed eller uenighedsgrad. Derfor er præsentationen af tabellerne og de beskrivende bemærkninger det egentlige formål med denne rapport. Som beskrevet i indledningen er der tale om rent deskriptiv statistik på såkaldt uvægtet materiale, dvs. der er ikke her taget hensyn til evt. "skævheder" i materialet vedrørende alder, køn og andre baggrundsvariable i forhold til sammensætningen af de pågældende grupper i Danmark som helhed. Nærværende rapport har heller ikke haft til hensigt at sammenholde resultaterne med tidligere, delvist sammenlignelige undersøgelser, men kan fungere som et grundlag for sådanne sammenligninger. Ligeledes har vi heller ikke her præsenteret statistiske analyser af holdningsforskelle mellem undergrupper eller analyseret korrelationerne mellem grupper og de forskellige besvarelser. Sådanne analyser kan give en dybere forståelse af sammenhængene i standpunkterne, hvordan grupperne fordeler sig og skabe et bedre grundlag for fx at korrigere for skævheder i

respondentgrupperne med mere. Men sådanne analyser indebærer også meget hurtigt en mere avanceret og fastlagt tolkning af relationerne og resultater. Derfor er der alene fremlagt de rene svarresultater til brug for de interessentgrupper, der måtte ønske at kende til dem.

Der ses helt generelt – ikke overraskende – størst positiv holdning til de forskellige jagt- og vildtforvaltningsmæssige spørgsmål blandt jægere og lodsejere, og generelt er der forholdsvis stor overensstemmelse i deres svar. Skal man tale om en graduering, ser det ud til, at lodsejerne lægger sig mellem jægere og befolkningen – om end de er tættere på jægernes svar(procenter). Generelt opnår kategorierne "hverken/eller" og/eller "ved ikke" høje svarprocenter blandt befolkningen ved mange af spørgsmålene. Der er som nævnt i starten en høj grad af "hverken/eller" og "ved ikke" i svarene fra særligt befolkningsgruppen, som kan tyde på, at en del måske ikke finder problemstillingerne specielt væsentlige eller relevante for dem, måske ikke har en specielt udtalt mening om emnet eller måske ikke som sådan har taget stilling. Svaret "ved ikke" ses specielt når der er tale om mere videns- eller erfaringsbaserede spørgsmål. Det er i den sammenhæng vigtigt at betone, at selvom der er viden og enighed om fakta, kan der naturligvis være vidt forskellige meninger om emnet, der bunder i forskel i holdninger og bagvedliggende værdier.

I det følgende trækkes nogle resultater frem, der vedrører de tre hovedkategorier: *holdning til jagt, holdning til udsætning af fuglevildt* og *holdning til terræn- og bestandspleje*. Med hensyn til den overordnede holdning til jagt fremgår det, at lidt under halvdelen af befolkningen har en lidt eller meget positiv holdning til jagt, en fjerdedel er lidt eller meget negative over for jagt, mens 30 % angiver "hverken/eller". Et flertal (omkring tre fjerdedele) i de tre respondent-grupper ser jagt som en friluftsaktivitet på linje med lystfiskeri og svampeplukning og er enige i, at jagt bør handle om høst og pleje af den naturlige vildtbestand. Spørges der til, om der kan være forhold vedrørende den måde, jagt foregår på, der spiller en rolle for ens holdning, påvirker de fleste af de undersøgte måder jagt foregår på, ikke respondenternes (her kun befolkning og lodsejere) holdning hverken positivt eller negativt. Størst udsving er der dog, når der spørges om udsat fuglevildt. 43 % af befolkningen mener, at det påvirker deres holdning i negativ retning, når jagten sker på udsat fuglevildt, mens 53 % ikke mener, at det påvirker deres holdning. Tilsvarende tal for lodsejerne er 37 % og 55 %.

Ser man på den overordnede holdning til udsætning, er lidt over halvdelen af befolkningen lidt eller meget negative over for udsætning af fuglevildt til jagtformål. En fjerdedel er lidt eller meget positive, men en femtedel svarer "hverken/eller". For jægernes vedkommende forholder det sig stort set omvendt; 60 % er lidt eller meget positive over for udsætning og en fjerdedel er negative. Hos lodsejerne er der lidt flere positive (45 %) end negative (37 %). Adspurgt om udsætning af vildt med jagt for øje helt bør stoppes, mener godt 35 % af befolkningen, at det er de enige i, men 30 % er uenige. Godt 60 % af jægerne og knap 50 % af lodsejerne er uenige i, at det bør stoppes. I forhold til den nuværende regulering af udsætning, mener et mindretal af jægere og lodsejere (ca. en femtedel), at de nuværende regler bør lempes. På dette spørgsmål svarer hele 37 % af befolkningen "ved ikke", hvilket antageligt afspejler manglende kendskab til den nuværende regulering. Dog erklærer knap 60 % af befolkningen (og noget tilsvarende for jægere og lodsejere), at de er enige i, at udsætning fortsat bør reguleres med et loft over antallet af udsatte fugle.

Hvad angår holdninger til bestands- og terrænpleje, fremgår det, at der blandt alle tre grupper findes accept af en stor del af tiltagene. Direkte adspurgt om hvad de finder mest acceptabelt blandt de undersøgte tiltag, anser befolkningen sprøjtefri randzoner for mest acceptable efterfulgt af vildtremiser samt i mindre grad udlægning af foder for vildtet. Jægerne finder etablering af remiser for mest acceptabelt og dernæst sprøjtefri randzoner og fodermarker. Lodsejerne syntes også som jæ-

gerne, at vildtremiser er mest acceptabelt efterfulgt af udlægning af foder for vildtet og sprøjtefri randzoner. De mindst acceptable tiltag for befolkningen er brug af skræmmemidler mod ræv og rovfugle i forbindelse med udsætning af fasaner og dernæst opdræt af fuglevildt og udsætning af fuglevildt med henblik på jagt. Såvel jægerne som lodsejerne finder indhegnet dyrehave som det mindst acceptable efterfulgt af brug af skræmmemidler og dernæst opdræt af fuglevildt. I forbindelse med regulering af udsætning af fuglevildt er der overvejende enighed mellem befolkning, jægere og lodsejere om, at de nuværende forhold der reguleres er vigtige. I befolkningen og blandt lodsejere anser flest det for vigtigst, at der er krav til den ansvarlige persons kvalifikationer, mens flest jægere svarer, at det er vigtigt, at det reguleres, hvor lang tid, der skal gå mellem udsætning og jagt. I alle tre grupper træder forholdet om regulering af selve antallet af fugle, der må udsættes, desuden tydeligt frem.